

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

18.04.2018

Kaupunginvaltuusto

§ 172 16.10.2017

Asianro 944/06.00.00/2017

§ 64**Valtuutettu Niina Äikkään ym. valtuutettujen aloite koskien saattohoidon toteuttamista akuuttiosastolla****Päätöshistoria**

Kaupunginvaltuusto 16.10.2017 172 §

Valtuutettu Niina Äikäs jätti seuraavan aloitteen:

”Saattohoidolla tarkoitetaan Vaiviran määritelmän mukaan lähestyvää kuolemaa edeltävää hoitoa silloin kun kuoleman odotetaan tapahtuvan lähipäivien tai viikkojen aikana.

Saattohoidon tarkoituksena on tukea ja hoitaa yksilöllisesti kuolevaa ihmistä ja hänen läheisiään parhaalla mahdollisella tavalla inhimillisiä arvoja kunnioittaen ja valmistaa kuolevaa ja hänen omaisiaan lähestyvään kuolemaan. (http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattinharjoittaminen/elaman_loppuvaiheen_hoito/saattohoito, päivitetty 20.6.2017.)

Onnistunut kipulääkitys on tärkeä osa, mutta vain yksi osa onnistunutta saattohoitoprosessia. Laadukasta saattohoitoa toteutetaan moniammatillisesti ja hoidossa huomioidaan kokonaisvaltaisesti niin potilaan fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset kuin hengellisetkin tarpeet.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme että akuuttiosaston saattohoitohuoneiden tarkoitukseensa soveltuvuutta arvioidaan ja tiloja tarvittaessa muutetaan siten että potilaiden yksityisyys ja rauhallinen hoitoympäristö tulee turvattua myös osaston ollessa suurella kuormituksella. Saattohoitoympäristössä tulee kyetä ottamaan huomioon myös potilaan omaiset riittävällä ja ajanmukaisella tavalla. Saattohoitoprosessi on aina ainutkertainen kokemus niin potilaalle kuin läheisellekin.

Esitämme lisäksi että henkilökunnan riittävyys ja tarvittava saattohoidon erityispiirteisiin syventävä lisäkoulutus huomioidaan osaston toimintaa suunniteltaessa. Saattohoitopotilaan hoidon tulee olla saumatonta ja katkeamatonta ja lääkärin konsultaatiomahdollisuus tulee olla päivästä ja vuorokaudenajasta riippumatonta.

Esitämme lisäksi että saattohoitoon osallistuvan henkilökunnan työssä jaksamista tuetaan työn erityislaatuisuus ja kuormittavuus huomioiden.

Raisiossa 16.10.2017

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

18.04.2018

Niina Äikäs
Annika Aaltonen
Sirpa Ek
Jarmo Rosama
Kimmo Kosonen
Sari Packalén
Janne Laulumaa
Helena Viljanen”

Vesa Parantainen
Anita Ruusuranta
Maria Virko
Aki-Petteri Löfgren
Hannele Lehto-Laurila
Raimo Sulonen
Elisa Vuorinen

Päätös

Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 30.10.2017 § 357

” - - -

Kaupunginhallitus lähettää - - - valtuutettu Niina Äikkään aloitteen koskien saattohoidon toteuttamista akuuttiosastolla sosiaali- ja terveyskeskuksen valmisteltavaksi, - - -”

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta 18.4.2018

Johtava hoitaja Sari Tanninen, osastonhoitaja Kim Asunta ja lääkäri Tony Häggblom 10.4.2018:

Kaupunginhallitus on lähettänyt Niina Äikkään ym. valtuutettujen aloitteen koskien saattohoidon toteuttamista akuuttiosastolla.

Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueella palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa toteutetaan sairaalan akuutti- ja kuntoutusosaston lisäksi tehostetun palveluasumisen yksiköissä sekä ihmisen omassa kodissa.

Palliatiivinen hoito tarkoittaa parantumattomasti sairaan aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa siinä vaiheessa, kun parantavan hoidon mahdollisuuksia ei enää ole, ja kun hoidon päämääränä ei ole elämän pidentäminen. Saattohoito on osa palliatiivista hoitoa.

Akuuttiosastolla tapahtuvaa saattohoitoa on kehitetty järjestelmällisesti vuodesta 2013 lähtien. Tällöin kaksi osaston vakituista sairaanhoitajaa sai päätökseen 30 opintopisteen saattohoidon erikoistumiskoulutuksen. Heidän kehittämistyönsä – Saattohoitoneuvottelu mallia – toteutetaan edelleen käytännön

työssä. Samassa yhteydessä akuuttiosaston yksi kahdenhengen huone muutettiin saattohoitopotilaille sopivaksi, sen kalustusta on vielä täydennetty myöhemmin. Silloinen hoito- ja hoivapalvelujen ylläkäri Taru Falenius puolestaan vei eteenpäin käypähoitosuositusten mukaisia toimintamalleja liittyen saattohoitoon liittyvään päätöksentekoon, kuten potilaan kivunhoito.

Saattohoitoneuvottelussa potilaan, omaisten, hoitajan ja lääkärin kanssa yhteistyössä käydään potilaan sairaudentila läpi, tässä vaiheessa hoidossa ollaan jo todennäköisesti siirrytty palliatiivisen hoidon vaiheeseen. Potilaan ja omaisten tulee ymmärtää sairauden parantumattomuus, mikäli sairauden ennuste ja potilaan vointi niin vaatii, tehdään hänen kanssaan osastohoitosopimus. Sopimus mahdollistaa potilaan siirtymisen, sairauden tilan niin vaatiessa, suoraan akuuttiosastolle kellonajasta riippumatta ja ilman yhteispäivystyksessä tai terveyskeskuksen päivystyksessä käyntiä. Sopimus sisältää selkeän toimintamallin osaston henkilökunnalle ja potilaalle sekä hänen omaisilleen.

Viimeisen neljän vuoden aikana saattohoito on vakiinnuttanut asemansa osana akuuttiosaston erityisosaamista. Potilaan kivunhoidon toteuttamisessa olemme siirtyneet (PCA = Patient Controlled Analgesia) käyttämään aiempia Braun:in ruiskupumppuja pienempiä Cadd Legacy kasettipumppuja. Uudet pumput mahdollistavat lähemmän yhteistyön VSSH:n kipu- sekä palliatiivisen poliklinikan kanssa. Pienen kokonsa sekä helppokäyttöisyytensä vuoksi saattohoitopotilaiden kivunhoito onnistuu myös kotioloissa.

Avainhenkilöiden, ylläkäarin ja osastonhoitajan, vaihtuminen on omalla tavallaan edesauttanut ja vauhdittanut saattohoidon kehittymistä entuudestaan. Lisäksi akuuttiosasto on saanut vuoden 2017 aikana enemmän lääkärin resurssia ja kokonaan uutena vakanssina oman osastonlääkärin, joilla on selkeä vaikutus kokonaisuudessaan hoidon laatuun, myös saattohoidon laatuun.

Suuri saattohoitoon vaikuttanut uudistus tapahtui 2016, kun Raision kotisairaala avattiin. Kotisairaalan henkilökunta otti vastuulleen kotona asuvat palliatiivisessa hoidonvaiheessa olevat potilaat, joille on tehty osastohoitosopimus. Tällä hetkellä 21 Raisiolaisella on osastohoitosopimus. Kotisairaala seuraa säännöllisesti heidän vointiaan puhelinkontaktein tai tarvittaessa kotikäynnillä. Kotisairaalan myötä kipupumppujen käyttö kotioloissa on myöskin mahdollista. Kotisairaalan avulla myös ympärivuorokautisessa hoidossa asuvien asiakkaiden saattohoitoa on voitu parantaa, esimerkiksi kivunhoidon suhteen.

Vuoden 2016 aikana toteutettiin saattohoitopotilaiden tukihenkilöprojekti. Tukihenkilöiden valinta ja koulutus toteutettiin yhteistyössä Raision seurakunnan sekä akuuttiosaston henkilökunnan kanssa. Tukihenkilöiden ensisijainen tehtävä on tarjota potilaille/asiakkaille läsnäoloa ja mahdollisuutta keskusteluun palliatiivisen hoidon ja saattohoito vaiheessa.

Henkilökunnan koulutuksissa on pyritty hyödyntämään VSSHP:n järjestämiä koulutuksia. Henkilökunnalle on annettu myös mahdollisuus osallistua aktiivisesti maksullisiin saattohoitoa käsitteleviin koulutuksiin. Laajemmasta mitataavassa Raisio on aktiivinen osallistuja sekä kehittyjä palliativisessa hoidossa ja saattohoidossa. Tällä hetkellä Raisio on mukana yhteistyökumppanina opetus- ja kulttuuriministeriön kärkihankkeessa, jossa suunnitellaan palliativisen hoitotyön ja lääketieteellisen koulutuksen monialaista ja työelämälähtöistä koulutusta. Hankekonsortio muodostuu ammattikorkeakouluista ja yliopistoista. Yhteistyökumppaneina mukana on eri puolelta Suomea toisen asteen oppilaitoksia, perusterveydenhuollon yksiköitä sekä saattohoitoyksiköitä.

Raision terveyskeskussairaalassa vuonna 2017 akuuttiosastolla kuoli 74 ja kuntoutusosastolla 21 potilasta. Vuodelle 2019 tulemme esittämään toisen saattohoituhuoneen muutostöiden loppuunsaattamista, joka tarkoittaa samalla yhden potilaspaikan vähennystä 36 paikkaan. Tällä hetkellä omaisilla on mahdollisuus yöpyä samassa huoneessa saattohoidossa olevan läheisensä kanssa. Huoneessa on jääkaappi ja mahdollisuus kahvinkeittoon. Ideaalitulanteessa olisi suotavaa saada omaisille oma tila, mutta osaston fyysisten tilaratkaisujen takia se ei ole kovin helposti toteutettavissa.

Akuuttiosaston aamuvuorossa on yhdeksän hoitohenkilökunnan jäsentä, joista vähintään kolme on sairaanhoitajia. Iltavuorossa on pääsääntöisesti viisi hoitajaa, joista aina vähintään kaksi on sairaanhoitajia. Hyvän sijaistilanteen vallitessa, pieneen osaan iltavuoroja, kykenemme suunnittelemaan kuusi työntekijää. Tilanteessa, kun sairauspoissaoloja on runsaasti, joudumme kuuden iltavuorolaisen sijoittamaan korvaamaan poissaoloja muissa vuoroissa. Iltavuoro sekä viikonloput ovat kaikista haavoittuvimmat vuorot. Laadukkaamman ja ihmisläheisemmän saattohoidon turvaamiseksi tulevaisuudessa meidän tulisi saada vahvistettua sekä iltavuoron että viikonloppuhenkilöstöresurssia. Tämän saavuttamiseksi tulisi iltavuoroon ja viikonloppuamuihin lisätä yksi hoitaja. Tätä emme nykyisellä henkilökuntamäärällä pysty tekemään.

Raision terveyskeskussairaalassa on lääkäri tavoitettavissa virka-aikana. Viikonloppu aamupäivisin sairaalassa käy lääkäri hoitamassa akuutit potilaiden hoitoon liittyvät asiat. Muuten päivystysaikaiset lääkärikonsultaatiot hoidetaan Turun yliopistollisen keskussairaalan yhteispäivystykseen soittamalla.

Henkilökunnan työssä jaksamista ja työn erityislaatuista olemme tukeneet esimerkiksi tarjoamalla työnohjausta. Muu henkilökunnan tukeminen toteutuu Raision kaupungin osoittamien resurssien mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

18.04.2018

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta antaa kaupunginhallitukselle ja edelleen -valtuustolle edellä olevan valmistelun mukaisen vastauksen valtuutettu Äikkään tekemään valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

